

Bakgrunn for vedtak

Uttak av vann fra Østerdalselva og Blokvatnet til settefiskproduksjon

Rødøy kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Helgeland Smolt AS
Referanse	201902912-15
Dato	17.03.2021
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Vegard Rønning Dahlen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

SAMMENDRAG	1
SØKNAD	3
HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING	8
NVES VURDERING	17
NVES KONKLUSJON	22
FORHOLDET TIL ANNET LOVVERK	23
MERKNADER TIL KONSESJONSVILKÅRENE ETTER VANNRESSURSLOVEN	24

Sammendrag

Helgeland Smolt AS søker om tillatelse til uttak av vann fra Østerdalselva og oppregulering og uttak fra Blokvatnet for å forsyne et nytt settefiskanlegg på Tangeneset/Klubban. Det vil produseres inntil 10 millioner fisk på inntil 600 g. For denne produksjonen er det søkt om et gjennomsnittlig ferskvannsuttak over året på 63,7 l/s fra Østerdalselva og 5,5 l/s fra Blokvatnet. Anleggets maksimale ferskvannsbehov vil være 101 l/s og uttaket fra hver av kildene vil ikke overstige dette. Blokvatnet skal demmes opp med 40 cm mellom LRV på kote 38,2 og HRV på kote 38,6. Uttaket i Østerdalselva vil fungere som hovedvannforsyning og foregå innenfor Kistafossen kraftverks konsesjonsvilkår etter avtale med kraftverkseier. Blokvatnet vil benyttes som reservemagasin.

NVE behandler deler av den omsøkte vannforsyningen fra Østerdalselva. Det som inkluderer i vår behandling er vannledning fra inntaket i Østerdalselva og frem til påkobling til settefiskanlegget. Selve vannuttaket fra Østerdalselva vil gjøres innenfor Kistafossen kraftverks konsesjonsvilkår og vil derfor foregå gjennom en privatrettslig avtale med kraftverkseier, der det sikres vannforsyning til settefiskanlegget og kraftproduksjonstap kompenseres. Slik vi ser det vil en økning i samlet vannuttak med gjennomsnittlig 63,7 l/s og inntil 101 l/s fra kraftverkets vannuttak på inntil 2,8 m³/s være akseptabelt i forhold til rammene til kraftverkseiers konsesjon, slik at dette ikke trenger noen ytterligere behandling av NVE. I Blokvatnet behandler NVE hele det omsøkte tiltaket. Dette inkluderer selve vannuttaket, inntakskum, terskel, installasjoner for slipp av minstevannføring og vannledning frem til påkobling til settefiskanlegget. Hovedvannforsyningen fra Østerdalselva er en forutsetning for driften av anlegget og inngår derfor i NVEs helhetlige vurderingen. Selve settefiskanlegget og produksjonen må behandles etter annet lovverk.

Både Statsforvalteren i Nordland og Nordland fylkeskommune løfter i sine uttalelser frem problemstillinger opp mot reindriftsnæringen, samt at Blokvatnet er et relativt uberørt område som er viktig i friluftssammenheng. De viser til at det er ål i vassdraget, og ønsker at det stilles krav til avbøtende tiltak for å ivareta ålens frie vandring og for å unngå at den dras inn i inntaksledningen. Statsforvalteren ber NVE nøye vurdere om inngrep i Blokvatnet er nødvendig og forsvarlig ut fra arealøkonomiske prinsipper og utledede nasjonale mål om å redusere inngrep i naturen. Gitt avbøtende tiltak stiller fylkeskommunen seg positive til tiltaket. Det har kommet inn uttalelser fra grunneiere rundt Blokvatnet og momenter som dras frem er at det må stilles vilkår om slipp av minstevannføring, reguleringsgrenser og at det sikres mulighet for kryssing av Blokva. Det er i tillegg et naust som kan bli utsatt for flom etter oppdemming. I forbindelse med uttaket fra Østerdalselva er det ikke kommet inn noen innvendinger.

De aller fleste utbyggingsprosjekter vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til vannuttaket til settefiskanlegget må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overstiger fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som en del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Helgeland Smolt AS sitt anlegg vil gi et bidrag til produksjon av smolt og økt verdiskapning lokalt og i regionen.

Ut ifra de hydrologiske beregningene vil Østerdalselva som hovedvannforsyning i stor grad dekke settefiskanleggets vannbehov. Inntaket har derimot ikke et reguleringsmagasin og vil ikke kunne forsyne anlegget gjennom perioder med lite tilsig. For anleggets driftssikkerhet er det derfor svært viktig å benytte Blokvatnet som reservemagasin.

Virkningene etableringen av inntaket i Østerdalselva har på de allmenne interessene er av begrenset omfang da uttaket vil foregå innenfor Kistafossen kraftverk sine konsesjonsvilkår, samt at dammen allerede er etablert og rørgaten fra inntaket i stor grad vil følge kraftverkets rørgate frem til sjøen. Settefiskanleggets vannuttak vil derimot kunne redusere kraftproduksjonen. Det er estimert at vannuttak til settefiskproduksjon vil kunne redusere kraftproduksjonen mellom 1,1-6,8 % gjennom året.

Blokvatnet ligger i et område med uberørt preg som er viktig for friluftsliv. Det er registrert flere rødlistede arter i området, blant annet ål (VU) og en rekke fuglearter. Blokvatnet ligger også innenfor reinbeiteområdet til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og det går flyttleier forbi de berørte områdene. Med avbøtende tiltak i form av landskapstilpasning av inngrep, sikring av ålens vandringsveier, og at reinbeitedistriktet skal involveres i utforming av inngrepene, vil tiltakets virkninger på de allmenne interessene begrenses.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Helgeland Smolt AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann og regulering av Blokvatnet, samt tillatelse til legging av rørgate fra inntaksdammen til Kistafossen kraftverk og frem til påkobling til settefiskanlegget. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Helgeland Smolt AS, datert 05.03.2019:

«Helgeland Smolt AS søker herved NVE om konsesjon for vannuttak fra Østerdalselva og regulering av Blokvatnet til nytt stort resirkuleringsbasert settefiskanlegg for produksjon av inntil 10 millioner inntil 600 gram stor fisk på en av to mulige lokaliteter innerst i Værangfjorden i Rødøy kommune.

Anlegget planlegger hovedvannkilde i inntaksdammen til Småkraft AS sitt Kistafossen kraftverk i Østerdalselva. Det er gjort avtale med kraftverk om frikjøp av vann når dette går på bekostning av kraftverkets produksjon. Det søkes om konsesjon etter vannressurslovens § 8 om tillatelse til:

- *å ta ut inntil 0,101 m³/s fra Østerdalselva, med et gjennomsnittlig vannuttak på 0,0637 m³/s*
- *Kistafoss kraftverk slipper minstevannføring til Østerdalselva på 0,22 m³/s som i dag*
- *bruke Blokvatnet som magasin med 40 cm regulering mellom LRV 40,0 moh. og HRV 40,4 moh.*
- *slipp av minstevannføring på 36 l/s om sommeren og 23 l/s om vinteren til utløpselven»*

I etterkant av befaring av området ble det sendt inn følgende justering av søknaden, datert 10.10.2019:

«Oppgitt normalvannstand på kart til 40,0 moh. er ikke riktig og høyder og slipp av minstevannføring i søknad justeres til:

- *HRV: 38,60 moh.*
- *LRV: 38,20 moh.»*

Hoveddata

TILSIG		Østerdalselva	Blokvatnet
Nedbørfelt	km ²	22,7	5
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	53,83	10,86
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	75,2	68,9
Middelvannføring	l/s	1707	345
Alminnelig lavvannføring	l/s	257	39
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	384	36
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	159	23

VASSDRAGSANLEGGET

Inntak	moh.	72	40
Avløp	moh.	0	
Lengde på berørt elvestrekning	m.		350
Lengde på vannledning	m.	3000	1000
Antall rør vannledningen består av	stk.	1	1
Vannledning, diameter	mm.	400	400
Gjennomsnittlig vannuttak	l/s	63,7	5,5
Maksimalt vannuttak	l/s	101	101
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	220	36
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	220	23

MAGASIN

Magasinvolum	mill. m ³		0,3
HRV	moh.		38,6
LRV	moh.		38,2

Om søker

Helgeland Smolt AS ble etablert i 2007 og driver produksjon av settefisk ved to lokaliteter på Reppen og Sundsfjorden. Det er ønske om å bygge et nytt settefiskanlegg for å imøtekomme mangelen på lokalt produsert smolt i området.

Beskrivelse av området

Helgeland Smolt AS planlegger nytt settefiskanlegg på Tangneset eller Klubban innerst i Værangfjorden i Rødøy kommune i Nordland. Det søkes om vannuttak fra Østerdalselva som er utløpselva i Østerdalselvassdraget (vassdragsnr. 159.52A), og fra Blokvatnet som ligger i et lite kystvassdrag (vassdragsnr. 159.7120) nordøst for Østerdalselva.

Østerdalselva springer ut fra områdene rundt Sjødalen og Østerdalen, og renner ut i Værangsfjorden via brakkvannspollene Innerkista og Kista. Vassdraget har et nedbørfelt på 22,7 km², en middelvannføring til sjø på 1707 l/s, og høyeste punktet i feltet Straumdalstinden er 905 moh. Området er preget av høyere vinternedbør enn sommernedbør. Småkraft AS har etablert Kistafossen kraftverk i Østerdalselva. Inntaket er etablert like oppstrøms riksvegsbrua og består av en fire meter høy dam i elveløpet.

Blokvatnet nytter et nedbørfelt på 5 km² og har en middelvannføring i utløpsbekken i nordenden på 345 l/s. Vannet ligger forholdsvis uberørt til med unntak av luftkabelspenn, samt en hytte på østsiden og to hytter i nordenden.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er ikke noe reguleringsmagasin knyttet til elveinntaket til Kistefossen kraftverk. Inntaket består av en kulp i elveløpet oppdemt av en 4 m høy dam. Vanninntaket til kraftverket styres av tilsiget og overvåkes av en vannstandsmåler.

I Blokvatnet skal det etableres en terskel ved utløpsbekken i nordenden av vannet. Terskelen skal ha en høyde på 40 cm og vil demme opp vannet fra dagens naturlige vannstand på kote 38,2 moh. til kote 38,6 moh.

Overføringer

Det er ikke planlagt noen overføringer.

Inntak

I Østerdalselva skal det etableres et inntak i Kistafossen kraftverk sin allerede etablerte inntaksdam.

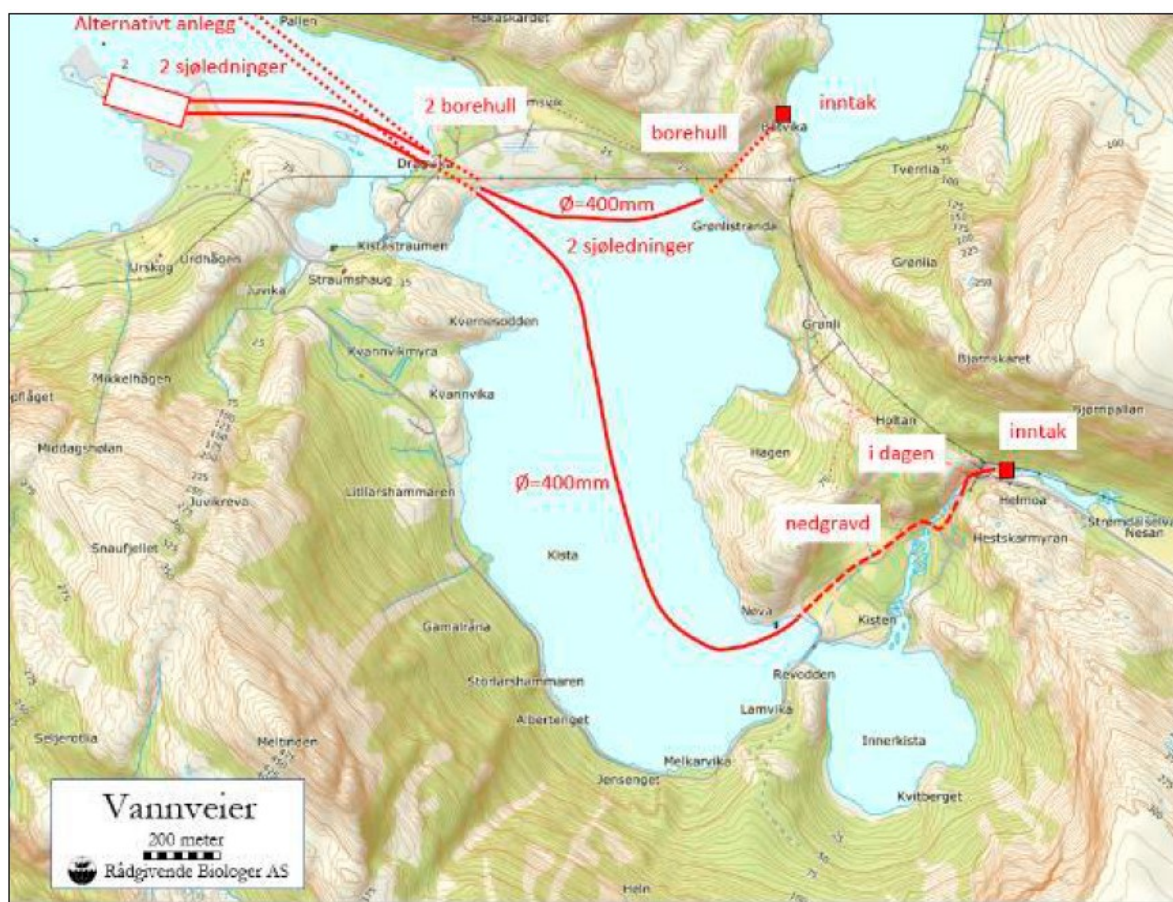
I Blokvatnet skal det etableres inntakskum ved Båtvika i sør-enden av vannet.

Vannvei

Fra inntak i Østerdalselva vil det bli lagt en 3 km lang Ø400 mm ledning til planlagt anlegg på Tanganeset/Klubban. På første del av strekningen vil den ligge i dagen parallelt med vannvei for Kistafoss kraftverk, for deretter å være gravd ned i samme trasé som denne. Etter omtrent 250 m fra inntaket vil ledningen krysse over elva under en veibro, for så å bli gravd ned langs vei på 400 m ned til Kista. Videre vil ledningen bli lagt i sjø gjennom Kista den neste strekningen på 1,5 km. Siden det ikke er ønskelig å legge ledningen i Kiststraumen under veibroen på RV17, vil det bli boret et 150 langt horisontalt borehull i fjell ut til Dragvika under RV17, hvorefter vannledningen igjen legges i sjø til planlagt vannbehandlings-anlegg på Tanganeset/Klubban.

Vannledningen fra Blokvatnet vil bestå av en Ø400 mm ledning. Fra inntakskummen i Blokvatnet vil det bli laget et 275 m langt borehull ned til Kista og under RV17. Videre de neste 600 m legges ledningen i sjø gjennom Kista, før den følger samme trase som hovedvannforsyningen i parallelt borehull til Dragvika under RV17 og ut til anlegget på Tanganeset/Klubban.

Vannledningens trasé fra inntakene og til anlegget er vist i Figur 1 nedenfor.

Figur 1: Planlagte vannveier fra Østerdalselva og Blokvatnet frem til settefiskanlegget.

Veier

Det skal ikke bygges ut noen veier i forbindelse med tiltaket.

Massetak og deponi

Det er ikke planlagt noe massetak eller deponi.

Arealbruk

Det utarbeides reguleringsplan for området for anlegget, og øvrige arealbeslag vil være små. Bruk av borehull for passering under RV17 bidrar til å minimere arealinngrep.

Eiendomsforhold og rettigheter

Det er inngått avtale med den ene grunneieren ved Kisten, der hovedvannforsyningen skal graves ned. Det er to grunneiere til Blokvatnet, og det er inngått avtale for området der det skal etableres borehull. Det er gjort avtale med Småkraft AS om at vannuttak fra Østerdalselva, som går på bekostning av kraftproduksjon i Kista fossen kraftverk, skal kompenseres. Anlegget vil bli liggende på eiende grunn.

Drift av settefiskanlegget

Nytt anlegg planlegges lagt på Tangeneset/Klubban, og det er planlagt dimensjonert for produksjon av inntil 10 millioner fisk på inntil 600 gram. Dette tilsvarer en årlig produksjon på 6.000 tonn fisk. Anlegget vil ha eget klekkeri samt flere påvekstavdelinger. Anlegget vil bli bygget som et

resirkuleringsanlegg med et totalt vannbehov på inntil 223 l/s (13,4 m³/ min), bestående av 60 % ferskvann og 40 % sjøvann gjennom året. Sjøvann skal benyttes til den største fisken, og i perioder med begrenset tilgang på ferskvann kan sjøvannsandelen økes. Den forestilte vannbruksplanen til anlegget er gitt i tabell 1 nedenfor, hvor det månedlige ferskvannforbruket varierer mellom 35-108 l/s. Vi gjør oppmerksom på at det omsøkte maksimale vannuttaket er 101 l/s.

Tabell 1: Settefiskanleggets vannbruksplan med fordeling av ferskvann (FV) og saltvann (SV) gitt i m³/min gjennom året.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
FV	3,4	4,5	5,4	5,0	3,5	2,1	2,8	3,7	4,9	6,5	5,4	2,7
SV	1,5	2,4	3,6	5,0	3,5	0,5	0,9	1,6	2,6	4,4	5,4	0,9
Sum	4,9	6,9	8,9	9,9	7,0	2,7	3,8	5,3	7,5	10,9	10,7	3,5

Vannbesparende tiltak

Anlegget vil være et resirkuleringsanlegg, der det aller meste av vannet i utgangspunktet blir brukt om igjen. Anlegget har imidlertid fleksibilitet til å forskyve balansen mellom bruk av ferskvann og sjøvann dersom det i perioder skulle være begrensende mengde ferskvann tilgjengelig.

Tap av kraftproduksjon med vannuttak til settefiskanlegget

Kistafossen kraftverk er et småkraftverk med installert effekt på 1,6 MW og midlere årsproduksjon på 6,0 GWh. Kraftverkets øvre slukeevne er 2,8 m³/s. Det samlede behovet for kraftverket og settefiskanlegget er 3,13 m³/min (inkludert minstevannføring). Dersom vannføringen i elva er høyere enn dette kan kraftverket og settefiskanlegget begge ta ut alt de trenger. Når vannføringen ved uttaket kommer under 3,13 m³/s, går uttaket til settefiskanlegget på bekostning av kraftproduksjonen. Kraftverkets nedre slukeevne er 0,5 m³/s og kraftverket stoppes derfor når vannføringen er lavere enn minste slukeevne og minstevannføring, på 0,72 m³/s.

Tabell 2 (1.11.3 i søknaden) viser simulert gjennomsnittlig reduksjon i vannføring til kraftverket etter uttak til settefiskanlegget. Her kan en se at det er estimert at det kan forekomme en reduksjon i vannføringen til kraftverket med 1,1-6,8 % gjennom året. Tabell 3 (1.11.2 i søknaden) viser simulert prosentandel av settefiskanleggets månedlige vannbehov som må kjøpes ut fra kraftverket. Dette viser at det gjennom hele året vil være perioder hvor vannføringen er lavere enn behovet til både kraft- og settefiskproduksjon, og at det dermed vil være nødvendig å kjøpe vann fra kraftverket. Tabellen viser at det vil kunne være nødvendig å kjøpe ut mellom 29,9-93,2% av settefiskanleggets vannbehov fra kraftverket.

Tabell 2: Månedlig gjennomsnittlig reduksjon i driftsvannføring til kraftverk (m³/s, øverste linje) etter uttak til settefiskanlegget, og hvor stor prosentandel (% , nederste linje) dette utgjør av kraftverkets samlede driftsvannføring. Tallene er basert på perioden 1976-2017.

Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
0,033	0,045	0,042	0,047	0,036	0,022	0,038	0,042	0,052	0,076	0,061	0,029
5,2	6,6	6,8	5,2	1,8	1,1	2,9	4,7	3,9	5,6	5,9	3,5

Tabell 3: Estimert av hvor stor prosentandel av settefiskanleggets månedlige vannbehov som er ventet å måtte kjøpes fra kraftverket.

Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des
57,2	43,5	36,7	39,3	56,3	93,2	69,4	52,6	40,3	29,9	36,7	74,2

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Det blir utarbeidet reguleringsplan for det aktuelle anleggsområdet.

Verneplan for vassdrag

Vassdragene er ikke omfattet av verneplan for vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdragene er ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Vassdragene er ikke omfattet av andre restriksjoner eller vern.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 02.10.2019 sammen med representanter fra søkeren, kommunen og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Statsforvalteren i Nordland, tidligere Fylkesmannen i Nordland, uttalte i brev av 30.08.2019:

«Fylkesmannens vurdering

Fylkesmannen har ingen merknader til vannuttak fra Østerdalselva. Når det gjelder regulering og uttak av vann fra Blokvatnet, ansees dette ut fra reindriftshensyn og allmenne interesser som mer problematisk.

Reindrift

Vi kan ikke se at Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt står på mottakerlista for oversendelsen. Reinbeitedistriktet, som er rettighetshaver med bruksrett for området, skal høres i saken. Om det ikke allerede er gjort, må saken derfor sendes på høring til reinbeitedistriktet.

Vi ber om at reinbeitedistriktet får rikelig tid til å uttale seg. Det er nå forberedelser til slakting, og det kan ikke forventes at de har anledning til å uttale seg før i slutten av september.

Flyttlei

Den planlagte reguleringen kan være uheldig av flere grunner som blant annet anleggsarbeidet, etablering av terskel, heving av vannet og usikker is. Det går flere flyttleier forbi Blokvatnet, vist i figur 1. Kartene er grove og kan være unøyaktige, og det kan være avvik fra kartet. En heving av vannstanden vil vanskeliggjøre bruken av disse på enkelte

strekninger. Flyttleier har et særlig vern etter lov om reindrift § 22, og det er ikke lov å iverksette tiltak som hindrer bruk av flyttleiene:

«Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen. Reindriften flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter skjønn ved jordskifteretten, hvis enighet ikke oppnås. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønn».

En søknad om permanent og/eller midlertidig omlegging av flyttlei skal sendes til Landbruks- og matdepartementet via Fylkesmannen i Nordland. Etter at Fylkesmannen har vurdert søknaden oversendes den til departementet for endelig avgjørelse.

Det er viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet, og ikke bare et konkret begrenset areal eller terrengformasjon.

Anleggsperioden

Anleggsperioden vil generere både støy og trafikk, noe som fører til at reinen unngår området. Dette gjelder ikke bare selve vanninntaket eller terskelen, men området som heilhet. Forskning viser at indirekte regionale effekter, og da først og fremst unnvikelseeffekter, kan gi betydelige konsekvenser for reindriften (Vistnes og Nellemann 2001). Med unnvikelseeffekter menes at reinflokkene reduserer bruken av områder nær inngrep og forstyrrelser, og slike effekter kan påvises mange kilometer ut fra inngrepet. Det er særlig simler med kalv som reduserer bruken av områder omkring hyttefelt. Dette kan også gjelde dette arbeidet. Om det blir gitt tillatelse til å regulere Blokvatnet er det særdeles viktig at arbeidet tilpasses reindriften behov.

Allmenne interesser

Blokvatnet ligger forholdsvis uberørt til med unntak av luftkabelspenn, samt tre hytter på østsiden og i nordenden. Blokvatnet er et viktig utfartsområde, hvor spesielt sørdelen utpeker seg, jf. FK00006980. Innsjøen må dessuten sees naturlig i sammenheng med friluftsområdene i Hopen og Blokkfjorden. Ved parkeringen langs Fv17 er det etablert en liten trapp som kan benyttes i forbindelse med atkomst til Blokvatnet. De fysiske tiltakene vil slå noe negativt ut for brukerinteressene i en del av et vassdrag som i dag er lite berørt.

Blokvatnet har bestander av røye og ørret, samt ål. Av fugl i tilknytning til vannet er det bl.a. gjort observasjoner av den sårbare arten horndykker og den nær truede fiskemåken. Som hekkehabitat foretrekker horndykkeren små vann med grunne partier på mineralrik berggrunn eller finsedimenter. Lokalitetene har rik bunnevegetasjon og et allsidig utvalg av vanninsekter, marflo og småfisk. Reiret plasseres som hos de andre dykkerne som en flytende plattform i vannvegetasjonen, og horndykkeren synes å foretrekke forholdsvis lav vegetasjon av starr og elvesnelle, eller vierbusker ute i vannet (se bl.a. Haftorn 1971). Fylkesmannen er usikker på om Blokvatnet fungerer som hekke lokalitet for arten. Vi har desto større grunn til å tro at fiskemåken vil hekke her.

Det er ikke grunn til å tro at vassdragsreguleringen vil medføre større variasjon i vannstanden enn det som er naturlig. Sann sett vil trolig ikke evt. hekking av horndykker eller fiskemåke påvirkes negativt. Gyte- og oppveksthabitat for røye og ørret vil kun påvirkes i beskjeden grad.

Konklusjon

Ut fra arealøkonomiske prinsipper og utledede nasjonale mål om å redusere inngrep i naturen til et minimum, bør vannforsyningen fortrinnsvis kun skje gjennom uttak fra Østerdalselva. Vi ber derfor NVE nøye vurdere om inngrep i Blokvatnet er nødvendig og forsvarlig.

Nordland fylkeskommune uttalte i brev av 23.10.2019:

«Fylkesrådet i Nordland har behandlet sak 252/2019 «Høring - Uttak av vann fra Østerdalselva og regulering av Blokvatnet - Rødøy kommune» i sitt møte den 15.10.2019. Følgende ble vedtatt:

- 1. Fylkesrådet i Nordland anbefaler NVE å gi konsesjon til søknad om vannuttak fra Østerdalselva og regulering av Blokvatnet under følgende forutsetninger:*
 - a. NVE vurderer alternativ løsning for reservevannkilde til settefiskanlegget, slik at regulering av Blokvatnet kan unngås om mulig.*
 - b. Tiltaket ikke medfører vesentlige negative konsekvenser for reindriftsnæringen.*
- 2. Dersom det gis konsesjon til tiltaket ber Fylkesrådet om at følgende tas inn i konsesjonsvilkårene, og følges opp ved utarbeiding av MTA-plan:*
 - a. Tiltaket må planlegges og gjennomføres i samråd med reinbeitedistriktet slik at det tilpasses reindriftens behov og bruk av området.*
 - b. Det må stilles krav om slipp av tilstrekkelig vannføring fra Blokvatnet av hensyn til opp- og nedvandring av ål.*
- 3. Nordland fylkeskommune viser til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Dersom det under arbeidet skulle oppdages gamle gjenstander, ansamlinger av trekull eller unaturlige/uventede steinkonstruksjoner, må Nordland fylkeskommune - Kulturminner i Nordland og Sametinget varsles umiddelbart. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeid i marken.»*

Direktoratet for mineralforvaltning uttalte følgende i brev av 24.07.2019:

«DMF kan ikke se at planen kommer i konflikt med registrerte forekomster av mineralske ressurser. Ut ifra foreliggende informasjon kan vi heller ikke se at planen medfører uttak av masser som vil omfattes av mineralloven. DMF har på nåværende tidspunkt ingen merknader til høring av søknad om uttak av vann fra Østerdalselva og regulering av Blokvatnet i Rødøy kommune.»

Perry Strømdal uttalte i brev av 06.08.2019:

«Kommentar:

I søknaden side 15 «reguleringsmagasin» er det oppgitt at dagens naturlige vannstand er 40 moh. Det forutsettes bygget terskel i utløp som gir HRV 40,4 moh., tilsvarende ny «naturlig vannstand» på 40,4 moh., altså en heving av vannstand på 40 cm. Dette gir ikke kun regulering innenfor dagens naturlige regulering. Heving av naturlig vannstand vil kunne påvirke:

- Forholdene for ørretbestand positivt hvis vannstands nivå holdes på HRV i ørretens gyteperiode. Det er i søknaden ikke gjort undersøkelser/vurderinger av tiltakets konsekvenser for ørretens gytemuligheter. **Det bes om at det i manøvreringsreglement fastsettes begrensning på nedtapping i ørretens gyteperiode.***

- *Landing med båt og konsekvenser for naustplassering på eiendommen gnr. Det er ikke gjort undersøkelser/vurdering av konsekvenser av hevet vannstand v flom for naust. **Det bes om at slike undersøkelser blir utført slik at konsekvensene klargjøres.***
- *Mulighetene for kryssing av Blokvasseelva nedstrøms dam. Hevet vannstand vil føre til at det blir umulig å krysse Blokkelva ved flomvannføring. **Det bes om at det fastsettes avbøtende tiltak med bygging av bru for sikker kryssing av elva i slike tilfelle.***

Utover dette bemerkes:

I søknaden er det flere plasser benyttet formuleringen «der en i hovedsak vil benytte tilgjengelige vannmengder innenfor naturlig vannstandsvariasjon..» s 18 3.1 Hydrologi, s.18 ferskvannsbiologi.

Det forutsettes at evt. konsesjon for regulering av Blokvatnet med fastsatte reguleringsgrenser er absolutt og kan overvåkes/dokumenteres kontinuerlig.

Kap. 3.6 «Konsekvenser for terrestrisk biologisk mangfold».

Avsnittet er kun basert på Artsdatabankens artskart og ikke stedlige observasjoner. Det bemerkes at det ikke er nevnt hekkende fossefall i vassdraget, det anføres også at det sporadisk har vært observert hekkende storlom og observasjon av hubro.»

Finn Strømsvik uttalte den 13.08.2019:

«Merknader:

- *Det gjøres oppmerksom på at det i brev fra NVE av 11.06.2019 vedr. Høring av søknad er angitt minstevannføring i Østerdalselva på 22 l/s, mens det i de øvrige dokumenter er angitt 0,22 m³/s.*
- *Undertegnede grunneier har ifm. Intensjonsavtale med Rødøy Kommune akseptert at det settes i gang en utredning hvorvidt Blokvatnet kan benyttes som reservevannkilde. Det gjøres i den forbindelse oppmerksom på at undertegnede ikke er informert om at dette ville innebære en oppregulering på omkring 40 cm, samt en forringelse av strandlinjen av Blokvatnet.»*

Mary-Ann Strømdahl uttalte den 14.08.2019:

«Vedrørende regulering av vannstand i Blokvatnet.

Det er vanskelig å se for seg nøyaktig hva den omsøkte reguleringen vil resultere i all den tid jeg ikke føler meg sikker på hva utgangspunktet for de "omtrent" 40 cm er. Dette er et usikkerhetsmoment, og det er derfor sterkt ønskelig med en nøye vurdering i forhold til eksisterende bygninger og terreng. I starten av denne prosessen ble det sagt 30 cm økning av vannstand, det "føltes" tryggere! Da ble det også sagt at den "nye" vannstanden ikke skal overstige høyeste vannstand nå. Går sterkt ut ifra at dette blir nøye vurdert, i forhold til alle aspekt, før endelige tillatelser gis.

I tillegg er det ønskelig å sikre at det blir mulig å komme seg over Blokkelva. Med økt vannstand ser man for seg at det kan bli vanskeligere enn det er i dag. Det er ferdselsvei over elva for både folk og dyr, og har vært det i generasjoner. Dette er noe som bør tas i betraktning, og at det forhåpentligvis kan sikres en adkomst i forbindelse med byggingen av

"terskel" i utløpet.»

Søker sine kommentarer til høringsuttalene

Søker kommenterte høringsinnspillene i brev av 05.09.2019:

« ...

1. Mary-Ann Strømdahl

Føler seg usikker på hva «40 cm» oppdemming vil resultere i, og føler seg tryggere på at eksisterende bygninger vil være tryggere med 30 cm høyde. Ønsker også at det skal være mulig å krysse over Blokselva etter tiltaket er gjennomført. Vedlagt også forslag til avtale med Rødøy kommune og tidligere e-post korrespondanse med tilsvarende fra Rådgivende Biologer AS. Der er det blant annet pekt på at det må tas hensyn til gyteforhold for ørret, hekkende andefugler og fossefall samt virkning for strandsoner.

Søkers tilsvare:

Vannstandsvariasjon i Blokvatnet er nok i dag minst så stor som her søkes om, og den omsøkte regulering av vannstanden på 40 cm vil i liten grad endre forholdene for biologisk mangfold som her er omtalt. Hensikten med å «demme opp» er å sikre seg at vannstanden ikke går lavere i perioder med lite nedbør, slik at en sikrer vann i magasinet.

Eksisterende bygninger rundt Blokvatnet ligger i all hovedsak langt fra innsjøen bortsett fra et naust ved utløpsosen. Dette ligger til vannet med de naturlige variasjonene som her er.

Ved etablering av terskel over utløpsosen, kan det enkelt lages en gangvei over som sikrer ferdsel over elven ved høy vannføring.

2. Finn Heiberg Strømsvik

Strømsvik påpeker at NVE skriver 22 l/s som minstevannføring i Østerdalselva, mens det ellers står 0,22 m³/s. Har som grunneier, intensjonsavtale Rødøy kommune om å vurdere Blokvatnet som reservevannkilde. Er ikke informert om det vil medføre en regulering på 40 cm og om slikt vil forringe strandlinjen ved innsjøen.

Søkers tilsvare:

Slipp av minstevannføring i Østerdalselven er regulert i gjeldende konsesjon for kraftverk, og vil forbli på 0,22 m³/s.

En oppregulering på 40 cm antas ikke å forringe strandlinjen rundt Blokvatnet nevneverdig.

Kommunale planer om bruk av Blokvatnet som reservevannkilde er nytt for søker, men et kommunalt uttak av drikkevann vil sannsynligvis utgjøre marginale forskjeller for mulig uttak av vann til nytt settefiskanlegg.

3. Perry Berg Ledvin Strømdal

Strømdal viser til at forhold for ørret i gyteperioden kan bli positivt påvirket ved heving av vannet, men at senkning av vannstand må begrenses i gyteperioden. Flomvannstand kan påvirke naustet ved innsjøen, og Strømdal ønsker at dette vurderes spesifikt. Videre vil det bli umulig å krysse Blokkelva ved flomvannføring, og en ønsker dette avbøtt med bygging av bro nedstrøms dam. Strømdal supplerer «konsekvenser for terrestrisk biologisk mangfold» med opplysninger om hekkende fossefall i vassdraget, sporadisk observasjon av hekkende storlom og av hubro.

Søkers tilsvaer:

Vannstand i gyteperioden vil ikke komme under nåværende naturlig vannstand siden LRV planlegges på nåværende vannstand. Begrensing i regulering i gyteperioden er ikke nødvendig.

Middelvannføring ut av Blokvatnet er på 0,345 m³/s. Middelflom er beregnet til 2,9 m³/s, 10-års-flom 4,2 m³/s og 100-års-flom 7,5 m³/s. I tillegg kan en eventuelt også legge et «klimapåslag» på 1,4 oppå dette (fra NVE-Nevina). Selv med et vidt overløp ut av innsjøen, vil en ved flomsituasjoner måtte påregne en betydelig oppstuvning av vann i innsjøen. Ved fullt nedtappet magasin forut for en flom, vil det bare ta 29 timer før en middelflom har fylt opp magasinet og videre flomstigning må påregnes. Etablering av terskel med vidt overløp vil nok medføre en noe høyere flomoppstuvning i Blokvatnet. Dersom dette mot formodning skulle vise seg å bli et stort problem for det ene naustet ved utløpet, er søker villig til å diskutere tiltak for å avbøte dette.

Flomvannføring nedenfor dam ved utløpet av Blokvatnet vil ikke bli påvirket av dammen, men som nevnt for uttale 1 over, vil det være enkelt å etablere en gangvei oppå en terskel slik at ferdsel over utløpet sikres også i flomsituasjoner. Dette vil bedre situasjonen i forhold til dagens situasjon.

Opplysningene om sporadisk hekkende storlom i innsjøen er interessant.

4. Direktoratet for mineralforvaltning

DMF kan ikke se at tiltaket kommer i konflikt med registrerte forekomster av mineralske ressurser, og har derfor ingen merknader til søknaden.

Søkers tilsvaer: Ingen kommentar

5. Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen har ingen merknader til vannuttak fra Østerdalselva, men anser uttak fra Blokvatnet å være problematisk både ut fra reindriftshensyn og allmenne interesser. Fylkesmannen ber om at saken sendes på høring til reinbeitedistriktet som så får rikelig tid til å uttale seg. Fylkesmannen omtaler videre reinbeiteinteressene i området, og er mest bekymret for støy og aktivitet i anleggsperioden

Fylkesmannen går også gjennom allmenne interesser rundt Blokvatnet, og viser til at sør-enden av innsjøen er et viktig utfartsområde for friluftsliv, og at de fysiske inngrepene vil slå negativt ut for brukerinteressene. Det vises til mulig forekomst av hornedykker, men er usikker på om Blokvatnet er hekkelokalitet for denne arten, og regner det som lite trolig at denne arten eller hekkende fiskemåke vil påvirkes av reguleringen. Derimot vil gyte- og oppveksthabitat for røye og ørret kunne påvirkes i beskjeden grad.

Fylkesmannen ber NVE om å vurdere om inngrepene i Blokvatnet er nødvendig og forsvarlig.

Søkers tilsvaer:

Både Fylkesmannen i Nordlands ansvarlige for reindriftsforvaltning Ing-Lill Pavall og Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt ved/Kjell Gaup ble konkret tilskrevet i slutten av januar 2019. Gaup har ikke respondert på henvendelsen, men det ble nokså umiddelbart mottatt svar fra Fylkesmannen i Nordland ved allerede 1. februar, og disse kommentarer og henvisninger er inkludert i søknadens vurdering av konsekvenser, samt nevnt med eget avbøtende tiltak i samsvar med Fylkesmannens uttale. Anleggsvirksomheten vil bli svært begrenset i tid og rom, og vil kunne tilpasses tidsmessig til reindriftsnæringens bruk av området.

Både regulering og heving av vannstand i Blokvatnet vil ligge innenfor «naturlig vannstandsvariasjon» og i hovedsak være aktuell på vinteren. Søker kan derfor ikke skjønne at dette skulle kunne påvirke gyte- eller oppvekstforhold for fisk i innsjøen. Ørret gyter i innløpselvene på høsten, da vannstanden vil være som nå eller opp mot HRV med gode muligheter for oppvandring uten reduksjon i gytearealer. Røye gyter i innsjøen seinere enn ørret, og vanligvis ned til 10-15 meters dyp, og sjelden så grunt som 0,5 m dyp. Ved nedtapping av innsjøen i en kald og tørr vinter vil det således være lite sannsynlig at betydelige gyteområder skulle bli tørrlagt.

Oppsummert

Lokale innspill om vannstand og betydning for ferdsel ved utløpet og nivå på naust vil bli søkt etterkommet for å redusere virkningene mest mulig. Det er ønskelig med godt forhold til grunneiere og berørte i området, og søker har hatt god og tett kontakt med grunneierne i hele prosessen. Fylkesmannen i Nordland har tidligere uttalt seg om betydning for reindriftsinteressene i området, og de nye innspillene må bero på manglende kommunikasjon internt i etaten. Søker håper det meste allerede egentlig er dekket opp i søknaden, og vil ha tett kontakt med næringen ved planlegging av det kortvarige arbeidet i og ved Blokvatnet.»

Tilleggsopplysninger

I etterkant av befaringen ble det av søker sendt inn en justering til oppmålingene av kotehøyder i søknaden i brev av 10.10.2019:

«Justering av NVE-søknad etter synfaring 2. oktober 2019

NVE avholdt synfaring 2. oktober 2019 for Helgeland Smolt AS sin søknad av 5. mars 2019 om konsesjon for vannuttak fra Østerdalselva og regulering av Blokvatnet til nytt stort resirkuleringsbasert settefiskanlegg. Til stede, utenom NVE og tiltakshaver, var grunneiere Mary-Ann Strømdahl, Finn Heiberg Strømsvik og Perry Berg Ledvin Strømdal, som alle hadde avgitt høringsuttaler samt teknisk sjef i Rødøy kommune, Kjetil Hansen.

Sistnevnte hadde med DGPS og foretok oppmålinger av vannstand og relevante høyder, slik at en kunne fastsette de riktige høyder for konsesjonen. Dette notatet oppsummerer disse forhold, og fastsetter endelig nivå for HRV og LRV for omsøkte regulering av Blokvatnet. Søknaden inneholder følgende vilkår for Blokvatnet, som var viktig å få kontrollert:

Bruke Blokvatnet som magasin med 40 cm regulering mellom LRV 40 moh. og HRV 40,4 moh.

Slipp av minstevannføring på 36 l/s om sommeren og 23 l/s om vinteren til utløpselven

Gjennomførte oppmålinger

Vannstand i Blokvatnet var 38,45 moh. ved befaringen. Perry Strømdal mente at laveste vanlige vannstand kunne være 10-15 cm lavere enn dette og at høyeste vanlige var 30-40 cm høyere.

Normalvannstand i Blokvatnet varierer da mellom 38,30 og 38,85 moh. Flomvannstander er tidvis og kortvarig mye høyere, da det er tydelig at elveløpet nedstrøms periodevis er vanndekt ved overløp oppunder 39,10 moh. langs en bred utløpssone.

Det ble videre målt opp høyder for bunn av naustene langs med Blokvatnet, der følgende høyder ble registrert.

- Naust ved utløp: 39,10 moh.
- Naust ved hytte: 39,10 moh.

- Naust Perry: 38,70 moh.

Justering av søknad

Dette notatet medfører ikke grunnlag for søknad om planendring, men er en justering av de omsøkte høyder til de virkelige høyder, målt ved befaringen. Oppgitt normalvannstand på kart til 40,0 moh. er ikke riktig og høyder og slipp av minstevannføring i søknad justeres til:

- HRV: 38,60 moh.
- LRV: 38,20 moh.

Sprenging av knauser over kote 38.60 langs utløpet for å sikre et utvidet flomoverløp, vil begrense flomoppstuvning i Blokvatnet. Gangvei over dam bør ligge på minst 39,10 moh., som er antatt blant de høyeste vannstandene. Rør for minsteslipp bør ligge på 38,15 moh.

Det vises for øvrig til vedlagte bildeserie med angitte høyder.»

Tiltakshaver sendte selv i brev av 18.01.2019 en innledende forespørsel etter informasjon om berørte interesser tilknyttet prosjektet til Statsforvalteren i Nordland, Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt og Sametinget. Forespørsel fra tiltakshaver av 18.01.2019 med mottatte svar fra Statsforvalteren i Nordland angående reinbeiteinteresser og fra Sametinget er oversendt NVE:

Statsforvalteren i Nordland svarte med tilbakemelding om reindriftsinteresser i brev av 01.02.2019:

«Tilbakemelding på forespørsel om reindriftsinteresser - Søknad om nytt settefiskanlegg - Rødøy

Fylkesmannen viser til deres henvendelse med forespørsel om reindriftsinteresser i forbindelse med søknad om konsesjon for nytt settefiskanlegg i Rødøy kommune datert 25. januar 2019. Vår tilbakemelding gjelder kun reindrift, og ikke andre fagområder Fylkesmannen har ansvar for å ivareta.

Flyttlei og beiteområder

Området er del av beiteområdene til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. I reindrifts arealbrukskart er det tegnet inn ei flyttlei fra Strømsvik over Kistastraumen mot Straumshaug som kan bli berørt av tiltaket. Flyttleia på nordsida av fjorden kan bli berørt, om anlegget blir etablert på Klubban. Områdene mellom Melfjorden og Tjongsfjorden er kartlagt som både sommer-, høst- og høstvinterbeiter, men de siste årene har de hovedsakelig blitt brukt til vinterbeite.

Avbøtende tiltak

Som nevnt i forespørselen er det mest kritiske punktet med tanke på reindrift anleggsperioden, da tiltaket i liten grad medfører fysiske tiltak som påvirker reindriftsinteressene. Et mulig avbøtende tiltak her er at tidspunktet for anleggsarbeidet settes til en periode når reindriften ikke bruker områdene. Alternativt må det gjøres avtaler med reinbeitedistriktet om hvordan muligheten til å flytte mellom beiteområdene skal opprettholdes i anleggsperioden. Dette bør være en del av konsesjonsvilkårene. Om anlegget blir plassert på Klubban, er det viktig å avklare at aktivitet og forstyrrelser i forbindelse med dette ikke hindrer muligheten til å bruke flyttleia som krysser nord for neset.

...»

Sametinget uttalte i brev av 29.01.2019:

«Uttalelse vedrørende søknad om NVE konsesjon for nytt settefiskanlegg i Rødøy kommune

Vi viser til deres brev av 29.01.2019.

Etter vår vurdering av beliggenhet, omfang og annet kan vi ikke se at det er fare for at det omsøkte tiltaket kommer i konflikt med automatisk freda, samiske kulturminner. Sametinget har derfor ingen spesielle merknader til tiltaket.

Skulle det likevel under arbeid i marken oppdages gjenstander eller andre spor som tyder på eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget og fylkeskommunen omgående, jf. lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kml.) § 8 annet ledd. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk freda ifølge kml. § 4 annet ledd. Samiske kulturminner kan blant annet være bygninger, hustufter, gammetufter (sirkulære flater, ofte med steinsatt ildsted og voll omkring), teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Denne oppregningen er på ingen måte uttømmende. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet. Det er ikke tillatt å skade eller skjemme freda kulturminne, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet. jf. kml. § 3 og 6.

Vi gjør for øvrig oppmerksom på at denne uttalelsen bare gjelder Sametinget, og viser til egen uttalelse fra Nordland fylkeskommune.»

NVEs vurdering

I Østerdalselva behandler NVE rørgaten fra inntaksdammen frem til settefiskanlegget, med vannmåler. Selve vannuttaket i Østerdalselva vil foregå gjennom en privatrettslig avtale med kraftverkseier. I Blokvatnet behandler NVE hele det omsøkte tiltaket. Dette inkluderer selve vannuttaket, inntakskum, terskel, installasjoner for slipp av minstevannføring og vannledning frem til påkobling til settefiskanlegget.

Selve settefiskanlegget og produksjonen må behandles etter annet lovverk.

Hydrologiske virkninger av tiltaket

For uttaket fra Østerdalselva vil anlegget unytte et nedbørsfelt på 22,7 km² ved inntaket. Middelvannføringen er beregnet til 1707 l/s, og 5-persentil sommer- og vintervannføringene er beregnet til henholdsvis 384 l/s og 159 l/s. Inntaket i Østerdalselva vil fungere som hovedvannkilde hvor det vil kjøpes vann av Kistafossen kraftverk når uttaket går på bekostning av vannuttaket til kraftverket. Det vil slippes en minstevannføring tilsvarende 220 l/s hele året i henhold til Kistafossen kraftverks konsesjon. De hydrologiske beregningene som er lagt til grunn i søknaden for Østerdalselva er basert på en måleserie på 40 år i dette elveløpet.

Fra inntaket i Blokvatnet vil det utnyttes et nedbørsfelt på 5 km² ved inntaket. Middelvannføringen er beregnet til 345 l/s, og 5-persentil sommer- og vintervannføringene er beregnet til henholdsvis 36 l/s og 23 l/s. Det vil slippes en minstevannføring forbi inntaket tilsvarende 5-persentil sommer- og vintervannføring, på 36 l/s sommerstid (01.05-30.09) og 23 l/s vinterstid (01.10-30.04). Østerdalselva er brukt som referansefelt for beregningene gjort i Blokvatnet. Det er søkt om å oppregulere Blokvatnet med 40 cm mellom HRV på kote 38,6 og LRV på kote 38,2. Dette vil sikre et reservemagasin på 0,3 mill. m³.

I gjennomsnitt over året er det søkt om å ta ut 63,7 l/s fra hovedvannforsyningen i Østerdalselva og 5,5 l/s fra reservevannforsyningen i Blokvatnet. Maksimalt omsøkt vannuttak er 101 l/s og dette er ønsket å gjelde for begge kildene. I perioder med begrenset tilsig i Østerdalselva vil anlegget i første omgang kjøpe vann fra kraftverket når uttaket går på bekostning av kraftproduksjon. Reservemagasinet i Blokvatnet benyttes når det ikke er tilstrekkelig vannføring i Østerdalselva.

I Østerdalselva vil de hydrologiske virkningene av tiltaket være begrenset ettersom det vil foregå innenfor gjeldende konsesjon for Kistafossen kraftverk. Inntaksmagasinet i Østerdalselva består av en oppdemt kulp og reguleres ikke aktivt. Tilgjengelig vannmengde styres kontinuerlig av tilsiget da det ikke er noe reguleringsmagasin som vil kunne forsyne kraftverket eller settefiskanlegget over tid. I et normalår vil omsøkt gjennomsnittlig vannuttak utgjøre i underkant av 4 % av middelvannføringen, og inntil 6 % ved maksimalt uttak. I de hydrologiske beregningene som er brukt i søknaden er vannføringen for 1980 brukt som eksempel på et tørt år. I dette eksempelet er det ikke tilstrekkelig vann for å drive maksimal produksjon i anlegget i perioden februar-april og august-september, hvor vannføringen i Østerdalselva var lavere enn minstevannføringskravet. Dette er i tillegg perioder hvor vannforbruket er beregnet å være høyt i forhold til den vedlagte vannforbruksplanen. Dette viser at det kan forekomme perioder hvor det ikke er tilstrekkelig med ferskvann for den planlagte produksjonen og vi presiserer at det er viktig å planlegge produksjonen nøye og iverksette vannbesparende tiltak på et tidlig tidspunkt. En oppdemming av Blokvatnet vil gi noe sikrere vannføring, men terskelen er forholdsvis lav og magasinet vil kunne forsyne anlegget i en begrenset periode.

I perioder med høy vannføring vurderer vi det slik at det kan tas ut vann til settefiskanlegget utover maksimal slukeevne til kraftverket på 2,8 m³/s. Vi ser det slik at en økning i maksimalt samlet uttak på 2,8 m³/s med gjennomsnittlig 63,7 l/s og inntil 101 l/s er akseptabelt i forhold til rammene til kraftverkseiers konsesjon. Vi gjør oppmerksom på at det til enhver tid må slippes minimum en minstevannføring på 220 l/s i henhold til kraftverkskonsesjonen, selv med vannuttak til settefiskproduksjon.

I Blokvatnet mener NVE at vannføringsdynamikken i utløpselva i stor grad ivaretas med forholdsvis lav regulering og slipp av minstevannføring. Omsøkt gjennomsnittlig vannuttak utgjør kun 1,6 % av middelvannføringen til nedbørsfeltet. Maksimalt omsøkt vannuttak utgjør derimot en vesentlig andel av tilsiget og er større enn de estimerte lavvannføringene. Ifølge de hydrologiske beregningene lagt ved søknaden vil det i store deler av året være større vannføring i utløpselva fra Blokvatnet enn det maksimalt omsøkte vannuttaket, også i tørrår. Blokvatnet vil derfor i store deler av året ha god kapasitet til å, i kortere perioder, kunne fungere som et reservemagasin i perioder med lavt tilsig. I søknaden er det lagt ved en kurve som viser estimert nedtapping av Blokvatnet i 2012 hvor det var vintertørke med omtrent 50% av normal-vannføring i perioden januar-april, i forhold til perioden 1976-2017. I dette eksempelet ville Blokvatnet bli tappet ned med 30 cm fra HRV ved omsøkt reservevannuttak og slipp av minstevannføring, og magasinet ville dermed hatt noe kapasitet til overs. Anlegget har i tillegg anledning til å iverksette vannbesparende tiltak for å redusere presset på vannkildene i tørre perioder.

Av vannbesparende tiltak har anlegget fleksibilitet til å forskyve balansen mellom bruk av ferskvann og sjøvann dersom det i perioder skulle være begrenset mengde ferskvann tilgjengelig. Med gode rutiner, planlegging og muligheten for å justere balansen mellom sjøvann og ferskvann i anlegget vurderer NVE at det er tilstrekkelig kapasitet til planlagt drift med de to omsøkte vannforsyningskildene.

Naturmangfold

Naturtyper

Det er ikke registrert noen naturtyper av spesiell interesse innenfor de berørte områdene.

Arter

Det er en anadrom og sjørrettførende strekning på ca. 100 m fra utløpet av Østerdalselva og oppstrøms til en foss som fungerer som et naturlig vandringshinder. I konsesjonsvurderingen til Kistafossen kraftverk ble den anadrome strekningen betydelig vektlagt og det ble fastsatt strenge minstevannføringskrav for å ivareta denne. Det er ellers ikke noen rødlistede arter eller arter av spesiell interesse i Østerdalselva som er registrert i tilgjengelige databaser eller som har dukket opp i behandlingen av søknaden. Vi vurderer det slik at uttaket fra Østerdalselva til settefiskproduksjon er av et beskjedent omfang i forhold til det eksisterende uttaket, og med det fastsatte konsesjonsvilkåret om minstevannslipp fra inntaksdammen vil den anadrom strekningen ved utløpet i stor grad ivaretas i forhold til dagens situasjon.

I Blokvatnet er det ål, som er rødlistet med status sårbar (VU). Ålens vandringsmuligheter må tas hensyn til når terskel prosjekteres, og vanninntaket må utformes slik at ål ikke dras inn i vannledningsnett til settefiskanlegget. Med slipp av minstevannføring og muligheter for vandring forbi terskelen mener vi at ålens muligheter for vandring til og fra Blokvatnet i stor grad ivaretas.

I Blokvatnet er det også lokale bestander av ørret og røye. Det er i høringsrunden bedt om at NVE setter begrensninger for nedtapping i gyteperioden. LRV er planlagt på normalvannstand og vannstand i gyteperioden vil dermed ikke være lavere enn dagens normalvannstand. Etter NVEs vurdering vil oppdemmingen derfor trolig ikke påvirke tilgjengeligheten av tilløpsbekker som gyte- eller oppvekstplasser. Statsforvalteren har videre uttalt at det ikke er grunn til å tro at reguleringen vil medføre større variasjon i vannstand enn hva som er naturlig. Slik vi ser det vil ikke reguleringen ha noen nevneverdig ulempe for fiskebestandene i vannet og det vil ikke være nødvendig å fastsette noen begrensning i regulering i gyteperioden. Det er vandringshinder nede ved sjøen slik at anadrom fisk ikke kan vandre opp til innsjøen.

Blokvatnet fungerer mulig som hekkelokalitet for hornedykker med status sårbar (VU) og fiskemåke med status nær truet (NT). Det er også registrert flere rødlistede fugler ellers i området som fiskeørn

(NT), sivspurv (NT), gjøk (NT) og makrellterne (NT). En oppdemming kan ha innvirkninger på kantvegetasjonen i umiddelbar nærhet til dagens vannkant og redusere tilgjengeligheten av andre landskapselementer som holmer, skjær og sandstrender rundt vannet. For eksempel er horndykker en art som trives med kantvegetasjon og skjermede partier i større innsjøer. Tap av kantvegetasjon vil derfor kunne slå negativt ut for horndykkeren. Oppdemmingen vil kunne ha innvirkning på kantvegetasjonen umiddelbart rundt dagens vannkant, men over tid vil det etableres et vegetasjonsbelte rundt den nye vannstanden. Slik vi ser det vil ikke en heving av vannstand på 40 cm endre forholdene rundt vannet i så stor grad at det vil ha en nevneverdig negativ innvirkning på hekking og levestandard for noen av de nevnte fugleartene rundt Blokvatnet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om vannuttak fra Østerdalselva og Blokvatnet legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, tilleggsinformasjon samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 26.10.2020. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jmfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til vannuttaket til anlegget finnes det ål (VU). Det finnes også en rekke rødlistede fugler som er vurdert å ikke være nevneverdig påvirket av tiltaket. Helgeland Smolt AS sitt anlegg vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 gitt at ålens vandring ikke hindres.

NVE har også sett påvirkningen fra vannuttaket til settefiskanlegget i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Inntaket i Østerdalselva er allerede etablert og vannuttaket vil ikke medføre store nye inngrep i dette området. Blokvatnet er et lite berørt område og det er derfor ikke andre relevante påvirkninger å se tiltaket i sammenheng med. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jmfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Inntaket i Blokvatnet vil innebære nye inngrep i et ellers lite berørt område. Blokvatnet er et viktig utfartsområde, hvor spesielt sørdelen utpeker seg. Området der traseen til inntaksrøret fra Østerdalselva vil gå er også kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde.

Fra inntaket i Østerdalselva vil rørledningen ligge i dagen over en strekning på ca. 250 m, parallelt med rørledningen fra Kistafossen kraftverk som og ligger i dagen over denne strekningen, før den vil gå over til å være nedgravd. Begge rørledningene vil ellers være nedgravd eller ligge langs sjøbunnen og vil dermed være lite synlig i omgivelsene. For å bevare landskapsinntrykket må berørt terreng i

forbindelse med anleggsarbeidene tilbakeføres til det opprinnelige i så stor grad det er mulig etter at arbeidet er ferdig.

Statsforvalteren i Nordland har uttalt at ut fra arealøkonomiske prinsipper og utledede nasjonale mål om å redusere inngrep i naturen til et minimum, bør vannforsyningen fortrinnsvis kun skje gjennom uttak fra Østerdalselva. Det er derfor bedt om at NVE nøye vurderer om inngrep i Blokvatnet er nødvendig og forsvarlig. Videre har de uttalt at det ikke er grunn til å tro at vassdragsreguleringen vil medføre større variasjon i vannstanden enn det som er naturlig. Nordland fylkeskommune har i likhet med Statsforvalteren uttalt at NVE burde vurdere alternativ løsning for reservevannkilde til settefiskanlegget, slik at regulering av Blokvatnet kan unngås om mulig.

NVE er enige med Statsforvalteren og fylkeskommunen om at det uberørte preget som karakteriserer Blokvatnet, kombinert med at det er et viktig friluftslivsområde, er en viktig verdi. Terskelen, reguleringen og inntakskummen i Blokvatnet er elementer som vil ha innvirkning på landskapsinntrykket. Ved å utforme de nødvendige konstruksjonenes estetiske uttrykk slik at de i størst mulig grad er tilpasset landskapet, vil de negative virkningene på landskapsinntrykket reduseres. Estetisk utforming er subjektivt, men vi mener at tiltakshaver kan ha et fokus på dette i planleggingen. Videre må terskelen utformes slik at den ikke medfører økt fare for skadeflom. Utforming av terskel kan følges opp i detaljplan. Den omsøkte oppdemmingen og reguleringen av Blokvatnet med 0,4 m tilsvarer de naturlige vannstandsvariasjonene i innsjøen, og det er ikke ventet å bli noen markert og utvasket reguleringssone langs vannet. Gitt dette avbøtende tiltaket vurderer vi det slik at tiltakets innvirkning på landskapsinntrykket er akseptabelt.

Det er tre hytter rundt Blokvatnet og der tilkomst i stor grad er begrenset til gange rundt vannet, båt sommerstid, og ferdsel over isen vinterstid. Det er i høringsuttalelsene bedt om at det sikres at det er mulig å komme seg over Blokkelva ved høy vannføring. Det er ferdselsvei over elva for både folk og dyr, og har vært det i generasjoner. Med økt vannstand kan det bli vanskeligere enn det er i dag. I forbindelse med bygging av terskel må det sikres en gangvei over elveløpet, og tiltakshaver har skrevet at denne bør ligge på minst kote 39,1 moh.

Eksisterende bygninger rundt Blokvatnet ligger så langt fra innsjøen at en oppregulering ikke er ventet å ha noen innvirkning på bygningene. Et unntak er et naust ved utløpsosen. Dette ligger tett til vannkanten med de naturlige variasjonene. Etablering av terskel med vidt overløp vil nok medføre en noe høyere flomoppstuvning i Blokvatnet. Dersom dette skulle vise seg å bli et problem for det ene naustet ved utløpet, har søker sagt seg villig til å diskutere tiltak for å avbøte dette.

Med de nevnte avbøtende tiltakene mener vi at tiltaket vil ha liten negativ påvirkning på friluftslivet, brukerinteressene og landskapsinntrykket i området.

Reindrift

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt benytter området rundt Blokvatnet til beiteområdet og som flyttleie. Det går en flyttleie for rein på nordsiden av vannet og terskelens plassering i terrenget må ikke gå ut over flyttleiens funksjon. Det må videre sikres at vannuttaket ikke fører til økt risiko for usikker is da det må forventes at rein kan forflytte seg over vannet vinterstid. Slik Statsforvalteren skriver i sin uttalelse er det viktig å være oppmerksom på at det er flyttleias funksjon som er vernet og må ivaretas, og ikke bare et konkret begrenset areal eller terrengformasjon. Det er ellers ventet at rørledningenes traséer vil ha liten innvirkning på reindriftnæringen ettersom ledningene enten vil gå parallelt med eksisterende vannledninger, være nedgravd eller gå i borehull. Anleggsarbeidet er en midlertidig forstyrrelse som vil kunne ha virkninger for reindriftnæringen ved at dyrene viker unna områder pga. støy.

NVE forutsetter at tiltakene gjennomføres i samråd med den lokale reindriftnæringen slik at anleggsarbeidet legges til en tid hvor det er til minst mulig hinder for næringen. Så lenge arbeidet blir

utført på en slik måte at reinen også etter anleggsarbeidet er fullført vil kunne benytte seg av områdene rundt inngrepene, mener vi at virkningen for næringen vil være liten.

Kulturminner

Det er ikke registrert noen kulturminner som er ventet å bli påvirket av tiltaket.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Det ventes ikke at endringer i vanntemperatur vil medføre større problem med islegging eller isgang i Østerdalselva eller Blokvatnet. Det ventes heller ikke økt risiko for frostrøyk eller andre lokalklimatiske forhold. Vannet ligger i et beiteområde for rein og en må ta høyde for at rein vil kunne ferdes over isen. Isen benyttes også av de lokale for transport, og området er en del av et mye brukt friluftslivsområde. For å redusere risikoen for usikker is er det derfor viktig at man forsøker å unngå raske vannstandsendringer i Blokvatnet vinterstid. Det bør også skiltes om mulig usikker is på egnete steder.

Flom, ras og skred

Det er potensiell fare for jord- og flomskred på nordsiden av den meanderende delen av Østerdalselva og i området langs utløpet til elva, samt langs den østlige delen av Blokvatnet. Hele tiltaksområdet anses som et aktsomhetsområde for snøskred og steinsprang (jf. databasen NGU-Arealis). Det er ingen erosjonsrisiko i området (jf. databasen NIBIO-Kilden). Det omsøkte tiltaket er ikke ventet å føre til endringer i fare for ras, flom eller erosjon.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Finn Heiberg Strømsvik har i sin høringsuttalelse påpekt at Rødøy kommune har vært i kontakt angående å utrede Blokvatnet som reservevannkilde. NVE har ikke mottatt noen andre opplysninger angående dette. Det er ingen øvrige interesser knyttet til vassdragene når det gjelder vannforsyning. Ingen av de planlagte uttakene fra de to vassdragene er ventet å påvirke verken resipientforhold eller vannkvalitet.

Tap av kraftproduksjon

En andel av vannforbruket fra Østerdalselva vil kjøpes ut av Kistafossen kraftverk og gå på bekostning av kraftproduksjonen. I søknaden er det estimert at settefiskanleggets uttak i Østerdalselva vil kunne medføre en reduksjon i driftsvannføring i kraftverket mellom 1,1-6,8 % gjennom året. Dersom man tar et snitt av prosentvis estimert tap gjennom året vil dette medføre en reduksjon i kraftverkets driftsvannføring på 4,4 %, som videre vil kunne gi et tap i produksjon på ca. 0,26 GWh. Det foreligger en avtale med kraftverkseier om kompensasjon for redusert kraftproduksjon. Kraftproduksjon er en allmenn interesse som vil kunne veie inn i vår konsesjonsvurdering. Vi vurderer det slik at reduksjonen i kraftproduksjon er av et slikt omfang at det er innenfor hva som er akseptabelt.

Samfunnsmessige fordeler

Det omsøkte tiltaket vil ha en positiv samfunnsmessig betydning for området i form av lokal leveranse av smolt til lokale aktører, betydelig aktivitet i anleggsfasen, samt sysselsetting av vel 18 årsverk ved fullt utbygget anlegg, med behov for ekstra deltidsansatte i perioder med stor innsats.

Oppsummering

De aller fleste utbyggingsprosjekter vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til vannuttaket til settefiskanlegget må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overstiger fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som en del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Helgeland Smolt AS sitt anlegg vil gi et bidrag til produksjon av smolt og økt verdiskapning lokalt og i regionen.

Ut ifra de hydrologiske beregningene vil Østerdalselva som hovedvannforsyning i stor grad dekke settefiskanleggets vannbehov. Inntaket er derimot ikke et reguleringsmagasin og vil ikke kunne forsyne anlegget over perioder med lavt tilsig. For anleggets driftssikkerhet er det derfor svært viktig å benytte Blokvatnet som reservemagasin.

Virkningene etableringen av inntaket i Østerdalselva har på de allmenne interessene er av begrenset omfang da uttaket vil foregå innenfor Kistafossen kraftverk sine konsesjonsvilkår, samt at dammen allerede er etablert og rørgaten fra inntaket i stor grad vil følge kraftverkets rørgate frem til sjøen. Settefiskanleggets vannuttak vil derimot kunne redusere kraftproduksjonen. Det er estimert at vannuttak til settefiskproduksjon vil kunne redusere kraftproduksjonen mellom 1,1-6,8 % gjennom året.

Blokvatnet ligger i et område med uberørt preg som er viktig for friluftsliv. Det er registrert flere rødlistede arter i området blant annet ål (VU) og en rekke fuglearter. Blokvatnet er også innenfor reinbeiteområdet til Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, og det går flyttleier forbi de berørte områdene. Med avbøtende tiltak i form av landskapstilpasning av inngrep, sikring av ålens vandringsveier, og at reinbeitedistriktet skal involveres i utforming av inngrepene, vil tiltakets virkninger på de allmenne interessene begrenses.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Helgeland Smolt AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av vann og regulering av Blokvatnet, samt tillatelse til legging av rørgate fra inntaksdammen til Kistafossen kraftverks og frem til påkobling til settefiskanlegget. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til akvakulturloven

Etablering og utviding av akvakulturanlegg er tiltak som krever avklaring i forhold til mange lover og ulike myndigheter. Tiltaket skal være klarert i forhold til alle aktuelle lover før det ev. kan etableres. Før en kan sende inn en komplett søknad etter akvakulturloven må forholdet til vannressursloven være avklart med NVE, jf. pkt. 6.1.6 i Fiskeridirektoratets veileder og forskrift om samordning og tidsfrister i behandling av akvakultursøknader § 3 (FOR2010-05-18-708). Dette innebærer at en komplett søknad etter akvakulturloven må inneholde en konsesjon etter vannressursloven (§ 8) eller et vedtak om konsesjonsfritak (§18) til den konkrete etableringen eller utvidingen.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Statsforvalteren om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanddirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Statsforvalteren etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av produksjon av settefisk ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser, vannuttak og vannslipp

Følgende data for vannføring, slukeevne og reguleringsgrenser er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

		Østerdalselva	Blokvatnet
Middelvannføring	l/s	1707	345
Alminnelig lavvannføring	l/s	257	39
5-persentil sommer	l/s	384	36
5-persentil vinter	l/s	159	23
Minstevannføring, sommer	l/s	220*	36
Minstevannføring, vinter	l/s	220*	22
Største vannuttak	l/s	101*	101
Gjennomsnittlig vannuttak	l/s	63,7*	5,5
Høyeste regulerte vannstand (HRV)	moh.		38,6
Laveste regulerte vannstand (LRV)	moh.		38,2

*Vannuttak og minstevannslipp i Østerdalselva inngår ikke i konsesjonen til Helgeland Smolt AS, men gitte verdier er lagt til grunn i NVEs vurdering og vi forutsetter at uttaket gjøres innenfor hva som er forestilt i søknaden.

Østerdalselva

Vannuttak

Vannuttaket fra Østerdalselva inngår ikke i gjeldende konsesjon og vil foregå gjennom en privatrettslig avtale med kraftverkseier. Vi forutsetter at uttaket holdes innenfor planlagte volum som er forestilt NVE i søknaden og som er lagt i grunn i NVEs helhetlige vurdering. Uttaket vil dermed begrense seg til 63,7 l/s gjennom året og maksimalt 101 l/s. Slik vi ser det vil en økning i samlet vannuttak med gjennomsnittlig 63,7 l/s og inntil 101 l/s fra kraftverkets vannuttak på inntil 2,8 m³/s være akseptabelt i forhold til rammene til kraftverkseiers konsesjon, slik at dette ikke trenger noen ytterligere behandling av NVE utover dette vedtak.

Det må monteres vannmåler til settefiskanleggets uttak og vannuttaket skal loggføres kontinuerlig. Data må kunne legges frem for NVE ved forespørsel.

Vi ønsker å presisere at det gjennom en privatrettslig avtale med kraftverkseier for vannuttak i Østerdalselva vil være kraftverkseier som er ansvarlig for å overholde sine konsesjonsvilkår. Kraftverkseier kan være tjent med å ha egen vannmåler for kontroll av settefiskanleggets vannuttak. Vi forutsetter at produksjonen planlegges nøye og at det er tett samarbeid med kraftverkseier om vannuttak slik at vilkårene overholdes.

Kraftproduksjonstap

Det er estimert at bruk av Østerdalselva som hovedvannkilde til settefiskanlegget vil medføre en redusert driftsvannføring til kraftverket med ca. 1,1-6,8 % gjennom året.

Blokvatnet

Reguleringsgrenser

Det er søkt om å demme opp Blokvatnet med 40 cm mellom HRV på kote 38,6 og LRV på kote 38,2.

Regulering av Blokvatnet vil medføre inngrep i et område med et uberørt preg. I Blokvatnet vil det etableres to installasjoner i terrenget, terskelen i nordenden og inntakskummen i sørdelen av vannet. Selve installasjonene vil påvirke det ellers uberørte preget av Blokvatnet. En oppdemming på 40 cm vil påvirke kantonen i umiddelbar nærhet til vannet. En slik oppdemming er å beregne som en lav reguleringsgrad og variasjonen i vannstanden reguleringen vil innebære, vil trolig være innenfor hva som forekommer naturlig og ikke negativt påvirke tilgjengeligheten av tilløpsbekker for fisk i vannet.

Østerdalselva vil i stor grad kunne dekke vannbehovet til anlegget, men i perioder vil tilsiget være lavt og kapasiteten mangelfull. Slik vi ser det vil det være en stor fordel for anleggets produksjonssikkerhet å ha en reservevannkilde tilgjengelig, og at virkningene for de allmenne interessene i vassdraget for å benytte Blokvatnet er akseptable.

Uttak av vann

Helgeland Smolt AS ønsker å kunne ta ut 5,5 l/s i årlig gjennomsnitt og inntil 101 l/s fra Blokvatnet. Anleggets totale ferskvannsvannbehov er oppgitt til 101 l/s.

Det har ikke kommet inn noen merknader til omfanget av vannuttaket i høringsrunden.

Vi vurderer ut ifra de hydrologiske beregningene at det er rom for omsøkt vannuttak med de to planlagte vannkildene.

NVE fastsetter dermed et maksimalt vannuttak på 101 l/s til anlegget. Vannuttaket fra Blokvatnet skal fungere som reservevannkilde og uttaket fra de to kildene skal avgrenses til anleggets maksimale ferskvannsbetrev på 101 l/s.

Tiltakshaver har ansvar for å tilpasse vannuttaket og produksjonen slik at vannressursene blir forvaltet på en bærekraftig måte.

Det må monteres vannmåler til settefiskanleggets uttak og vannuttaket skal loggføres kontinuerlig. Data må kunne legges frem for NVE ved forespørsel.

Slipp av vann

Som avbøtende tiltak foreslår Helgeland Smolt AS å slippe minstevannføring fra Blokvatnet tilsvarende 5-persentil sommer og vintervannføring på henholdsvis 36 l/s og 23 l/s.

Nordland fylkeskommune har uttalt at det må stilles krav om slipp av tilstrekkelig vannføring fra Blokvatnet av hensyn til opp- og nedvandring av ål. Det har ikke kommet inn noen andre innvendinger til foreslått minstevannføringsslipp.

Med slipp av minstevannføring og vandringsmuligheter forbi terskelen mener NVE at ålens frie vandring ivaretas. Det er ikke registrert noen andre verdier i utløpsbekken fra Blokvatnet, og det er derfor ikke ventet at tiltaket vil ha noen nevneverdige virkninger på vannmiljøet nedstrøms.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 36 l/s sommerstid (01.05-30.09) og 23 l/s vinterstid (01.10-30.04).

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Konsesjonen omfatter hele det omsøkte tiltaket med unntak av selve vannuttaket fra Østerdalselva. I Østerdalselva inkluderer dette vannledningen fra inntaket i elva frem til påkobling til settefiskanlegget, med vannmåler. I Blokvatnet inkluderer dette selve vannuttaket, inntaket, terskel, installasjoner for slipp av minstevannføring og vannledning frem til påkobling til settefiskanlegget. Selve settefiskanlegget må behandles etter plan- og bygningsloven.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak og terskel	I Blokvatnet skal terskel og inntakskum plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men nøyaktig plassering kan justeres i detaljplan. Inntaket og terskel må konstrueres jf. krav til avbøtende tiltak for ål og avbøtende tiltak for ivaretagelse av Blokvatnets uberørte preg. Det skal sikres mulighet for ferdsel over Blokkelva etter oppdemming. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Vannvei fra inntak i Østerdalselva og Blokvatnet skal være i tråd med det som er oppgitt i søknaden. Dette inkluderer at vannveiene vil delvis gå i dagen, i borehull og være nedgravd.
Største vannuttak	Største vannuttak skal avgrenses til 101 l/s samlet fra de to vannkildene.
Gjennomsnittlig vannuttak	I Østerdalselva er gjennomsnittlig vannuttak oppgitt til 63,7 l/s. I Blokvatnet er gjennomsnittlig vannuttak over året oppgitt til 5,5 l/s.
Vei	Det er oppgitt i søknaden at det ikke er aktuelt å bygge ut vei i forbindelse med tiltaket.

Avbøtende tiltak	Ålens frie vandring skal hensyntas ved utbygging av terskel i Blokvatnet. Det skal også sikres at ål ikke dras inn i inntaksledningen. Nøyaktig teknisk utforming for de avbøtende tiltakene for ål skal planlegges i samråd med fagekspertise. NVE har ansvar for endelig godkjenning gjennom godkjenning av detaljplan. Dokumentasjon på at tiltakene for ål fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn etter første driftsår og deretter ved behov. Blokvatnets uberørte preg er vektlagt i vurderingen slik at det skal være et fokus på at konstruksjoner skal utformes og tilpasses landskapsbildet i best mulig grad og ikke være til sjenanse. Inngrep og periode for anleggsarbeid skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet for minst mulig innvirkning på reindriftsnæringen.
-------------------------	---

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 10: Registrering av minstevannføring m.v.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.